

Nowe dane o występowaniu chrząszczy z rodziny biegaczowatych (*Coleoptera: Carabidae*) w Gorcach

New data on the occurrence of ground beetles (*Coleoptera: Carabidae*) in the Gorce Mts

Tadeusz Wojas

Abstract: Two species of ground beetles (*Carabidae, Coleoptera*), *Acupalpus meridianus* and *Amara gebleri*, are presented here as new for the Gorce Mts (Carpathians). Further localities of several species, rare in this region, are also included. In total, 221 representatives of *Carabidae* have been found so far in the Gorce Mts, and the number of species recorded from the Gorce National Park increased to 89.

Key words: biodiversity, insects, national park, Carpathians

Uniwersytet Rolniczy, Wydział Leśny, Katedra Botaniki Leśnej i Ochrony Przyrody, al. 29 Listopada 46, 31-425 Kraków, e-mail: t.wojas@ur.krakow.pl

WSTĘP

W opublikowanej niedawno monografii chrząszczy biegaczowatych (*Carabidae*) Gorców, przedstawiono listę 219 gatunków. Z tej liczby 84 gatunki wykazano z obszaru Gorceńskiego Parku Narodowego (Wojas 2008). W wyniku ponownej analizy materiału zebranego do powyższej pracy oraz późniejszych odłowów, stwierdzono dwa kolejne gatunki, wcześniej nienotowane w Gorcach. Ponadto odkryto nowe stanowiska kilku interesujących reprezentantów biegaczowatych, uznanych za rzadko spotykane na tym obszarze.

Jeśli w wykazie poniżej nie wskazano inaczej, cytowane okazy stanowią prywatną kolekcję autora. Nazewnictwo rodzajowe i gatunkowe przyjęto za Freude i in. (2004).

WYKAZ GATUNKÓW

Stosowane skróty: GPN – Gorceński Park Narodowy, ! – gatunek nowy dla Gorców, !! – gatunek nowy dla Gorceńskiego Parku Narodowego.

!*Acupalpus meridianus* (L.) – GPN, Hala Długa pod Turbaczem, 1 osobnik, pod kamieniem obok szlaku turystycznego, 1220 m n.p.m., 9.06.2009, leg. et coll. B. Pacuk.

Gatunek euro-kaukaski, dość często spotykany w Polsce niżowej, zamieszkujący nasłonecznione stanowiska otwarte. W górach rzadko stwierdzany, zasadniczo w niższych położeniach; obecne notowanie jest jak dotychczas najwyższą lokalizacją tego gatunku w kraju.

!!*Agonum fuliginosum* (Panz.) – GPN, Polana Cioski pod Kiczorą, 1 osobnik, na eutroficznej młacie turzycowej, na skraju boru świerkowego, 1220 m n.p.m., 2.08.2005, leg. T. Wojas. W Gorcach wykazany wcześniej tylko z torfowiska wysokiego „las na Grełu” koło Ludźmierza.

!*Amara gebleri* Dej. – Ochoznica Górna – Jaszczce, 1♂, 21.07.1985, leg. T. Szulczyński i 1♀, 22.07.1985, leg. S. Knutelski; Ochoznica Górna – Forendówki, 4♂♂, 9.07.2003 i 27.07.–3.08. 2004, leg. T. Wojas, na poziewniku (*Galeopsis* sp.), osobniki wyjadające nasiona.

Gatunek o borealno-górskim typie rozmieszczenia, w Polsce rzadko spotykany, znany z około 10

stanowisk, przy czym dane z obszarów niżowych wymagają sprawdzenia, z uwagi na duże podobieństwo tego gatunku do pospolicie występującego, pokrewnego *Amara aulica* (Panz.). Właśnie ze względu na problemy z oznaczeniem wymienionego materiału, dane o *A. gebleri* nie zostały włączone do przywołanej powyżej monografii (Wojas 2008). Rewizja zebranych do tej pracy okazów w oparciu o dostępne dzisiaj autorowi klucze uwzględniające ten gatunek (Hürka 1996; Freude i in. 2004), pozwoliły na jego poprawne oznaczenie.

Anisodactylus nemorivagus (Duft.) – Ochotnica Górna – Forendówki, 1 osobnik, pod kamieniem na skraju łąki kośnej, 820 m n.p.m., 5.07.2005, leg. T. Wojas.

Dotychczas wykazany tylko z Tylmanowej – Rzeki, stanowiska położonego około 15 km na wschód od podanego tutaj, gdzie był łowiony w środowiskach nieleśnych (Wojas 2008).

Notiophilus aquaticus (L.) – Ochotnica Górna – Studzionki, 1 osobnik, na ugorowanym polu uprawnym, 890 m n.p.m., 4.08.2004, leg. T. Wojas

W Gorcach notowany wcześniej tylko z Tylmanowej – Rzeki, gdzie był zebrany również na polach uprawnych (Wojas 2008).

!!*Pterostichus minor* (Gyll.) – GPN, Polana Ciołki pod Kiczorą, 1 osobnik, na eutroficznej młacie turzycowej, na skraju boru świerkowego, 1220 m n.p.m., 9.06.2009, leg. T. Wojas.

W Gorcach rzadki, wykazany z trzech stanowisk (Wojas 2008).

!!*Tachyta nana* (Gyll.) – GPN, S stok Kudłonia, 1 osobnik, pod korą leżącej kłody świerka, w przewidzianym drzewostanie górnoreglowej świerczyny, 1220 m n.p.m., leg. T. Wojas.

Wykazany z Gorców z Ochotnicy Górnej – Bartoszków (Wojas 2008).

!!*Trechus montanellus* Gemm. et Har. – GPN, Polana Cioski pod Kiczorą, 2.08.2005, 1 osobnik, na eutroficznej młacie turzycowej, na skraju boru świerkowego, 1220 m n.p.m., leg. T. Wojas; GPN, Zielone Młaki pod Kiczorą, 1 osobnik, wysiany z wilgotnej ściółki i warstwy mchów (*Polytrichastrum formosum*, *Sphagnum* sp.) w górnoreglowym borze świerkowym, 1250 m n.p.m., 10.07.2008, leg. T. Wojas.

Rzadko występujący, górski gatunek reliktowy, w Gorcach stwierdzony u podnóża pasma, w Ludźmierzu („las na Grełu”), gdzie był licznie poławiany w wilgotnym borze trzcinnikowym (Wojas 2008).

Łącznie z wymienionymi powyżej, z Gorców znanych jest obecnie 221 gatunków *Carabidae*, natomiast do 89 wzrosła liczba gatunków stwierdzonych na terenie Gorceńskiego Parku Narodowego. Należy zaznaczyć, że na obszarze Gorców możliwe jest odnalezienie przynajmniej kilku dalszych gatunków z tej rodziny, podawanych z sąsiednich regionów.

PODZIĘKOWANIA

Autor niniejszym wyraża podziękowanie Panu Bartłomiejowi Pacukowi za udostępnienie danych o *Acupalpus meridianus* i zgodę na ich opublikowanie.

PIŚMIENNICTWO

Freude H., Harde K.-W., Lohse G.A. 2004. Die Käfer Mitteleuropas. Bd. 2, *Adephaga* 1, *Carabidae* (Laufkäfer). 2. (erweiterte) Auflage. Elsevier, München.

Hürka K. 1996. *Carabidae* of the Czech and Slovak Republics. Kabourek, Zlín.

Wojas T. 2008. Biegaczowate (*Coleoptera*, *Carabidae*) Gorców. *Ochrona Beskidów Zachodnich* 2: 51–101.

SUMMARY

The recently published monograph of ground beetles (*Coleoptera*: *Carabidae*) of the Gorce Mts listed 219 species. Among them, 84 species were reported from the territory of the Gorce National Park (Wojas 2008). A revision of those collections made for the monograph, and further author's field studies, showed two new taxa unknown previously from this mountain range: *Amara gebleri* Dej. and *Acupalpus meridianus* (L.). Moreover, new localities for *Notiophilus aquaticus* (L.), *Trechus montanellus* Gemm. et Har., *Tachyta nana* (Gyll.), *Pterostichus minor* (Gyll.) [= *P. brunneus* (Sturm)], *Agonum fuliginosum* (Panz.) i *Anisodactylus nemorivagus* (Duft.), the ground beetles rarely recorded so far in the Gorce Mts, are also included. Thus, the diversity of *Carabidae* in this region comprises at least 221 species and the list of ground beetles of the Gorce National Park increased to 89 species.